

INSTITUTO INDUSTRIAL

INSTITUT INDUSTRIAL DE TERRASSA

H O M E N A T G E S

L'Excm. i Molt Il·ltre. Ajuntament de Terrassa, en sessió plenària celebrada el dia 29 de maig del 2014, acordà concedir la Medalla d'Honor de la Ciutat a

Institut Industrial de Terrassa

en reconeixement a la seva trajectòria dedicada a la representació del teixit econòmic i l'empenta que li ha permès posar les bases del que és una veritable enginyeria institucional de la ciutat.

Terrassa, 30 de setembre del 2014

L'esperit de la Terrassa industrial, al servei de la ciutat del segle XXI

L'Institut Industrial, el paisatge i la història de Terrassa estan estretament entrelligats. Tres edificis singulars són el testimoni més visible de l'empremta que ha deixat en el patrimoni cultural i artístic d'una Terrassa que és capital del modernisme industrial: l'antic Institut Industrial (al Raval de Montserrat durant la primera meitat del segle XX), el Magatzem Sala (seu actual també de la patronal catalana Cecot) i el Centre de Documentació i Museu Tèxtil, que va néixer aviat farà setanta anys en aquesta institució econòmica i empresarial.

El 1873, quan es va fundar l'Institut Industrial, Terrassa no tenia encara el títol de ciutat i estava a punt d'iniciar una formidable etapa de desenvolupament econòmic i demogràfic. Des d'aleshores, ha exercit un paper fonamental com a nexa i promotor d'elements clau del sistema econòmic i social terrassenc: les antigues Escoles Industrials (embrió de l'actual Terrassa universitària), la Mútua de Terrassa, la desapareguda Caixa de Terrassa, el Condicionament Terrassenc o el centre tecnològic i d'innovació Leitat, situat ara en el Parc Científic i Tecnològic de Terrassa (Orbital 40). Un segle després de la seva fundació, l'Institut Industrial es va reinventar per esdevenir un dels pilars de l'actual patronal multisectorial Cecot, d'esperit terrassenc, però d'àmbit català.

En l'època que estem vivint, marcada per l'esforç de l'Ajuntament, patronal, sindicats i universitat per buscar nous horitzons per a l'economia terrassenca i generar oportunitats de prosperar i generar feina i riquesa, reconèixer la tasca realitzada per l'Institut Industrial implica retre homenatge al que va ser la Terrassa industrial i del modernisme, i convocar el seu esperit ambiciós, innovador i emprenedor per impulsar el que ha de ser la Terrassa del segle XXI: una ciutat líder en ciència i tecnologia, en innovació, en coneixement, en sostenibilitat i en qualitat de vida.

Jordi Ballart i Pastor

Alcalde de Terrassa

Actitud visionaria, vocació empresarial i compromís social

A

ls qui conformem l'actual Junta Directiva de l'Institut ens enorgulleix rebre la Medalla d'Honor de la Ciutat en nom de l'entitat perquè suposa un reconeixement a la visió i a la tasca empresarial, econòmica i social desenvolupada a la ciutat per les persones que han format part de l'Institut Industrial de Terrassa en els seus més de 140 anys.

Ens sentim hereus i continuadors d'un esperit col·lectiu, el dels industrials de finals del segle XIX i de la pràctica totalitat del segle XX que van saber ordir i teixir les relacions necessàries per dotar Terrassa d'una sèrie de serveis que la convertissin en una ciutat moderna. L'Institut es posicionà en múltiples ocasions a favor dels avenços tècnics que s'havien d'introduir a la ciutat i de la creació de tota la xarxa institucional necessària per aconseguir que Terrassa fos una de les principals ciutats industrials de l'Estat.

Aquest esperit emprenedor i d'apertura a l'exterior del sector tèxtil, que durant anys ha estat el gran sector exportador del país, va proporcionar una apertura de mires que ha donat com a resultat un empresariat obert i modern, que ha influït en la pròpia societat participant, integrant-se en la vida social, amb voluntat i vocació d'establir un diàleg permanent entre agents socials.

Penso, sincerament, que una de les grans fites de l'Institut Industrial és haver compaginat les necessitats econòmiques dels industrials i les necessitats socials del seu entorn, aportant solucions molt innovadores en el seu moment i avançant-se a alguns dels aspectes que avui dia han esdevingut pilars per a la cohesió social. Quan el pes i l'activitat de les administracions i el sector públic encara eren molt incipients, l'Institut va saber assumir i interpretar el seu paper com a motor de l'expansió econòmica local i comarcal, de generació de riquesa i de servei a les persones de la ciutat. En els llibres d'actes es dona fe de constants i permanents ajudes i suport a les necessitats socials que han anat sorgint al llarg dels anys. Necessitats de moltes i diferents índoles: obres de caritat, formació i educació, treball, sanitat o cultura. I la Fundació Institut Industrial i Comercial és la continuadora d'aquesta implicació i compromís social en l'actualitat.

L'Institut Industrial de Terrassa ha sabut adaptar-se en tot moment, amb una actitud que m'atreviria a qualificar de visionària en les seves diferents etapes, i amb una generositat que l'any 1978 va arribar a fer possible la constitució de la patronal multisectorial catalana Cecot.

Josep Armengol

President de l'Institut Industrial de Terrassa

L'INSTITUT INDUSTRIAL: MÉS DE CENT QUARANTA ANYS D'ASSOCIACIONISME EMPRESARIAL

Dels orígens a la Primera Guerra Mundial (1873-1914)

L'Institut Industrial de Terrassa (IIT) fou la primera de les associacions econòmiques que es van crear a la ciutat, en el darrer terç del segle XIX, amb la finalitat de potenciar el procés industrialitzador que s'estava produint a la ciutat. L'IIT sorgia, el 24 d'octubre del 1873, de la fusió de les antigues corporacions "industrials" tèxtils que havien existit fins al moment: el Gremi de Fabricants de Teixits de Llana i l'Asociación de Fabricantes para la Compra y Venta de Desperdicios de Lana. L'antiguitat de la primera es remunta a l'època gremial dels segles XIII i XIV.

L'Institut naixia amb la voluntat d'introduir els descobriments tècnics que es produïssin en l'àmbit industrial, crear comissions per protegir-ne el desenvolupament i evitar el frau en el comerç de les deixalles de la llana i fixar-ne el preu tenint en compte el de les primeres matèries. La seva missió era i continua sent la de vetllar pels interessos de la indústria tèxtil de Terrassa i la seva comarca, desenvolupant una intensa activitat social, econòmica, tècnica, investigadora, informativa, assessora, benèfica i cultural.

Les mesures a favor del desenvolupament de la ciutat

Abans de la Primera Guerra Mundial, Terrassa va esdevenir, de la mà dels homes de l'IIT, capdavantera en la defensa dels interessos de la burgesia i va

sovintejar la correspondència entre els diferents presidents de l'IIT i destacats polítics proteccionistes.

Fins a l'inici de la guerra, la principal preocupació dels homes de l'IIT era dotar Terrassa de serveis que la convertissin en una ciutat moderna. Des de la seva posició privilegiada, la junta de l'Institut va treballar per obrir una fonda on es poguessin allotjar els viatjants que visitaven els empresaris terrassencs; s'introduïren les novetats tècniques del moment, com ara la xarxa telefònica; l'impost sobre la maquinària que pagaven els industrials a l'Ajuntament es va destinar a pavimentar amb llambordes els carrers de la ciutat.

Al mateix temps, la ciutat començava a gaudir de l'enllumenat elèctric, del ferrocarril i de l'enderrocament dels darrers vestigis de les muralles, entre altres coses.

I pel que fa al desenvolupament institucional de Terrassa, els homes de l'IIT van intervenir, en major o menor mesura, durant el darrer terç del segle XIX i els primers anys del XX, en la fundació d'importants institucions de la ciutat, com ara la Caixa de Terrassa, l'any 1877; el Banc de Terrassa, el 1881; la Cambra de Comerç, el 1886; El Seguro Tarrasense, el 1900; la Fundació Busquets i l'Escola Industrial, el 1901; el Condicionament Terrassenc, el 1906; la Cambra de la Propietat, el 1921; els col·legis dels pares carmelitans, el 1929, i el del pares salesians, el 1957; la conducció d'aigua del Llobregat a Terrassa,

Entrada del Magatzem Freixa, posteriorment seu de l'Institut Industrial de Terrassa (1940)

Visita d'autoritats a les instal·lacions de la Mina d'Aigües de Terrassa (1943)

Edifici de l'Institut Industrial de Terrassa, de principi a mitjan segle XX. De mitjan segle XIX fins al principi del XX va acollir la Casa de la Vila (1950)

Biblioteca Tecnicotèxtil inaugurada a la seu de l'Institut Industrial de Terrassa el 1952

Conferència Internacional de la Tècnica Tèxtil. Josep García Barragán pronuncia un discurs al costat d'Antoni Sala i Amat, comte d'Ègara i industrial de Sala i Badrinas (1954)

Vista aèria d'una indústria tèxtil de Terrassa (1955)

el 1943; o el Museu Tèxtil, el 1946. La petita vila industrial, mal dotada d'institucions modernes, s'havia convertit en una ciutat industrial moderna, amb una dinàmica més innovadora que Sabadell en la creació de noves institucions.

La Mútua d'Assegurances de Terrassa (creada l'any 1900) va actuar quan amb prou feines existia legislació sobre els obrers accidentats o el subsidi a la maternitat. El 1919 es va constituir dins d'aquest mateix organisme una assegurança per malalties, avançant-se gairebé un quart de segle en aquesta assistència als obrers.

El Condicionament Terrassenc, fundat el 1906, dotà la ciutat d'un establiment públic de condicionament de matèries tèxtils, comprovació i assaig de fils i laboratori per a anàlisis químiques i tèxtils. El Centre Tecnològic Leitat, hereu del Condicionament Terrassenc, té avui dia un reconegut prestigi europeu.

Les Escoles Industrials són des de fa uns anys el principal centre docent d'Espanya especialitzat en ensenyaments tèxtils. Les seves escoles d'arts i oficis, de mestratge industrial i d'enginyers tècnics culminen el cicle dels seus ensenyaments, des de fa més de mig segle i a través de promocions ininterrompudes a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, ubicada actualment en un moderníssim i ampli edifici.

Aquesta mateixa influència i projecció tèxtil sobre l'ambient cultural de la ciutat es reflecteix en altres institucions, com ara el Museu Provincial Tèxtil. Aquest centre de prestigi internacional, únic a Espanya en la seva especialització concreta de teixits artístics, està instal·lat en un modern edifici i alberga diverses col·leccions d'interès general.

De la I Guerra Mundial a la fi de la Guerra Civil (1914-1939)

L'expansió de les empreses terrassenques

La indústria terrassenca va viure anys d'esplendor durant la Gran Guerra. Les fàbriques tèxtils van tenir uns clients excepcionals en el Govern i l'exèrcit

francès, fins a l'extrem de crear-se a Terrassa un consolat de França del qual s'encarregaven els germans Monset; i tot aquest procés expansiu coincidí amb el nomenament d'Alfons Sala com a director general de Comerç i Indústria. La Primera Guerra Mundial, en crear aquest clima favorable per al desenvolupament econòmic de Terrassa, també provocà l'aparició d'un flux migratori, sobretot en el període 1916-1920.

Entre els problemes que havia d'intentar resoldre l'IIT en aquest període hi havia la manca de carbó i la forta demanda energètica que provocava precisament la situació bèl·lica, que van contribuir a la substitució del vapor per l'electricitat com a força motriu.

Acabada la guerra, els països bel·ligerants recuperaren la seva producció normal i la indústria local va experimentar una forta crisi, sobretot a partir de 1920-1921, amb un atur que l'any 1927 afectava més de la quarta part dels treballadors de Terrassa.

De la represa del 1939 al Pla d'Estabilització del 1959

La reorganització de l'IIT en època de restriccions econòmiques

Redreçar la producció industrial després de la Guerra Civil i de les col·lectivitzacions no fou difícil perquè la infraestructura industrial no havia estat destruïda i només va caldre mantenir els sous immobilitzats i perdre actius per subsistir.

L'Institut també reinicià les seves activitats ben aviat: el 22 de febrer del 1939 la comandància militar de Terrassa autoritzava l'IIT perquè comencés a funcionar provisionalment. Integrat dins del Servei Sindical, l'IIT havia d'oferir als seus associats els mateixos serveis de caràcter econòmic que havia ofert sempre: establir mesures per afavorir el progrés de la indústria llanera, com ara la introducció de les innovacions tècniques, negociar amb les autoritats afers econòmics de la seva competència o subministrar les matèries primeres necessàries per al funcionament de les indústries.

Vapor Aymerich i Amat (1955)

Laboratori tèxtil (1955)

La influència de l'Institut en el Sindicat Nacional Tèxtil (Sector Llana) de la Central Nacional Sindicalista fou molt important, i les relacions amb homes clau de l'època, com Demetrio Carceller, ministre d'Indústria, resultaren determinants, com també l'activitat d'homes com Josep Biosca a Madrid o de plataformes per a la importació i el subministrament com les empreses AGILESA o Suministros y Exportación, S.A., amb les quals es mostrava la supremacia dels industrials llaners terrassencs.

En aquests vint anys, l'Institut realitzà activitats de gestió administrativa i fiscal, col·laborà amb entitats de referència i dugué a terme activitats mercantils com la compra de primeres matèries i la defensa dels seus associats en reclamacions de crèdits i suspensions de pagaments i fallides, i activitats sobre productivitat i ensenyament tècnics a través de l'Oficina de Productivitat.

D'altra banda, les condicions de vida eren tan precàries que els industrials, mitjançant l'Institut, van entendre que una institució o col·lectivitat que es nodria de l'esforç industrial i comercial en la conservació i defensa dels interessos mal obeiria al desenvolupament econòmic si no feia l'ús adequat dels beneficis en favor de l'entorn social on es produeixen. Per això l'Institut Industrial va realitzar accions com la construcció d'un edifici per a la

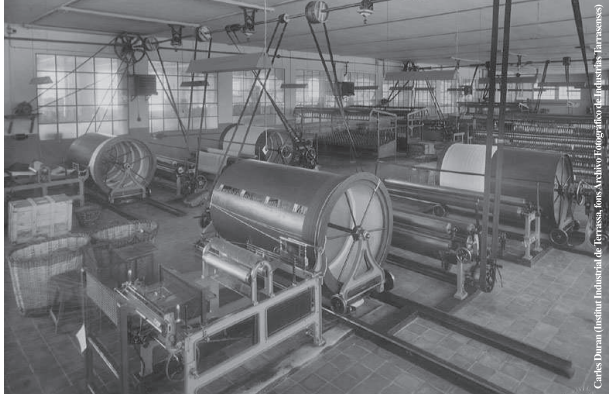
comunitat de pares carmelites o l'establiment dels pares salesians, que donaren suport al veïnat i formació als fills de famílies obreres modestes. També va sufragar la construcció d'un pavelló a l'entitat benèfica Fundació Busquets, destinada a allotjar-hi nens i nenes orfes de la guerra que no tenien familiars que se'n fessin càrrec i posteriorment menors que no podien viure amb els pares o familiars per raons diverses.

En la seva tasca social, l'Institut Industrial també va finançar la creació d'una llar per a les treballadores que venien des de diferents punts de la geografia espanyola i que no tenien lloc per a la seva estada a la ciutat. Actualment, aquesta residència està ocupada per joves estudiants sota la cura de les Filles de la Caritat. Aquestes són algunes de les accions més destacades però la labor de cooperació i implicació en obres benèfiques i socials ha estat constant en el temps, al llarg d'aquests 140 anys. En l'actualitat, tota aquesta acció es gestiona des de la Fundació Institut Industrial i Comercial.

Dels anys seixanta a la creació de la Cecot i a l'actualitat

Nous reptes per a l'Institut Industrial

A la dècada dels seixanta, l'Institut passà a tenir un paper cada cop més important en la formació de quadres

Ordidors (1955)

Carles Duran (Institut Industrial de Terrassa, fons Arxivo Fotogràfic de l'Institut Industrial de Terrassa)

Josep García Barragán amb un grup d'empresaris que visitaven el Museu Tèxtil (1960)

Franco (Institut Industrial de Terrassa, fons Fotografias del Institut Industrial)

Efectes de la riuada en la indústria terrassenca (1962)

Carles Duran (Institut Industrial de Terrassa, fons Arxivo Fotogràfic de l'Institut Industrial de Terrassa)

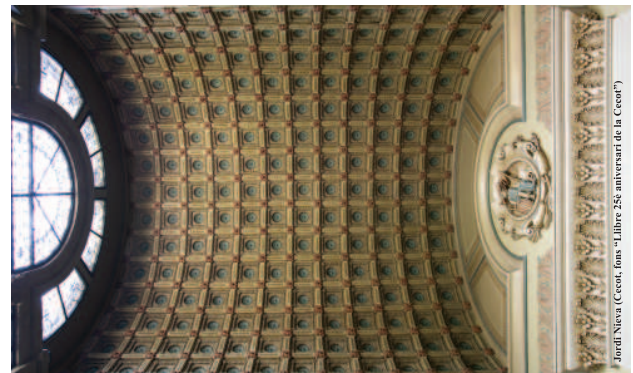
La rambla d'Ègara després de la riuada. Al fons, el Vapor Aymerich i Amat, actual Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (1962)

Jordi Noya (Cecot, fons "Llibre 25è aniversari de la Cecot")

Empresaris a la sala de cursos de l'Institut Industrial de Terrassa (1970)

Franco (Institut Industrial de Terrassa, fons Fotografias del Institut Industrial)

Detall de la cúpula de la seu de l'Institut Industrial de Terrassa i de la patronal Cecot (2003)

Jordi Noya (Cecot, fons "Llibre 25è aniversari de la Cecot")

Tapís amb l'emblema de l'Institut Industrial de Terrassa ubicat a la sala d'actes de l'edifici del carrer de Sant Pau (1960)

Medalló de la sala octogonal de la cúpula de la Cecot (2003)

Sala de juntes de la seu de l'Institut Industrial de Terrassa i de la patronal Cecot (2003)

i en la modernització de la gestió empresarial. En aquest sentit, l'Oficina de Productivitat, primer, i després la Secció de Estudios Técnicos, Económico-Sociales y de Productividad, creada el 1964, van oferir serveis d'assessorament a les empreses. La modernització econòmica d'Espanya, les primeres expectatives del Mercat Comú, la culminació de les onades migratòries, la creixent diversificació tècnica i econòmica i la consolidació de Terrassa com un focus de referència antifranquista van ser factors que contribuïren a una reorganització de l'IIT propiciada per noves generacions d'empresaris. A partir del 1964 es crearen noves seccions industrials per resoldre els problemes específics de cada un dels sectors productius: comercialització i transformació fins a pentinament; filatura de carda; filatura d'estam; llanes per a labors; teixits de llana; teixits de drap; gènere de punt i ram de l'aigua. I també es posava en funcionament el Servei d'Informació Comercial.

L'aiguat del 1962 va comportar que l'obtenció de crèdits i la posada en marxa, l'any següent, del primer Pla de Reestructuració Llanera posessin les condicions per modernitzar la maquinària, encara que alteraren ben poc l'estructura del sector.

Els cicles de gran creixement, afavorits pels vents inicials de la liberalització i l'augment de la capacitat adquisitiva al mercat interior, aviat s'esgotaren per a unes empreses que, estructuralment, estaven molt poc preparades per a l'alteració dels mercats internacionals del tèxtil que es produí els anys setanta. I el tancament de les indústries va coincidir, a més, amb la transició política.

L'Institut Industrial de la segona meitat dels anys setanta i començament dels vuitanta havia d'evitar el temporal polític i econòmic com podia. El 1977 s'aprovaren uns nous estatuts, d'acord amb la normativa sindical establerta aquell mateix any, que determinaven quins havien de ser els principis fonamentals de l'Institut i les activitats i serveis que havia de prestar. L'IIT també participà com a entitat fundadora en la constitució de la Confederació Empresarial Barcelonesa. Poc després es creava la Confederació Empresarial de la Comarca de Terrassa (Cecot), que sorgia de la fusió de l'Institut Industrial de Terrassa i la Unió Comercial de Terrassa. La creació de la Cecot no significà la desaparició de l'IIT, ja que aquesta entitat continua treballant per a la indústria tèxtil, ha conservat la seva pròpia junta directiva i actualment ocupa la vicepresidència de la Cecot.

L'IMPULS DE L'INSTITUT INDUSTRIAL A LA CIUTAT DE TERRASSA

1873

Es funda l'Institut Industrial de Terrassa, fruit de la fusió del Gremi de Fabricants de Teixits de Llana i de l'Asociación de Fabricantes para la Compra y Venta de Desperdicios de Lana, entitats prestigioses, l'antiguitat de la primera es remunta a l'època gremial dels segles XIII i XIV.

De l'Institut Industrial han sorgit posteriorment institucions terrassenques importants.

1877

Creació de la Caixa d'Estalvis de Terrassa.

1879

Crisi de la indústria llanera a causa de la pèrdua dels mercats colonials.

1881

Fundació del Banc de Terrassa.

1883

La junta directiva de l'Institut Industrial sol·licita a l'Ajuntament la instal·lació del telèfon.

1886

Creació de l'Escola d'Arts i Oficis.

Constitució de la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Terrassa.

1900

Constitució de la Mútua de Terrassa.

1901

Fundació de l'Asil Busquets. L'Institut sufraga la construcció d'un pavelló destinat a allotjar-hi nens i nenes orfes de la guerra que no tenien familiars que se'n fessin càrrec.

1902

Edificació de l'Escola Industrial.

1904

Decret de creació de l'ensenyament de l'enginyeria tèxtil. Inauguració de l'Escola Industrial.

1906

El Condicionament Terrassenc inicia les seves activitats.

1909

Arribada de l'electricitat a la indústria.

1921

Creació de la Cambra de la Propietat Urbana de Terrassa.

1940

Força empenta de la indústria tèxtil.

1942

Inauguració del convent escola dels pares carmelitans.

1943

Portada d'aigües del Llobregat. De l'Institut Industrial va néixer la iniciativa per resoldre el problema de portar l'aigua a la ciutat.

1946

Creació del Museu Tèxtil Biosca.

1948

Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials.

1952

L'Institut Industrial es trasllada a l'edifici del carrer Sant Pau, 6 de Terrassa.

1957

Establiment del col·legi dels pares salesians.

1962

Terrassa pateix unes catastròfiques riuades. En el procés de recuperació, el sector industrial emprèn plans de reestructuració i modernització que apunten també cap a la reducció d'unitats fabrils i als beneficis derivats de fusions, agrupacions o unions parcials.

1964

Creació de la Secció d'Estudis Tècnics, Econòmicosocials i de Productivitat.

1978

La fusió de l'Institut Industrial Tèxtil i la Unió Comercial i Industrial dona com a resultat una organització empresarial multisectorial anomenada Cecot. Actualment, la Cecot representa els interessos de prop de 60.000 empreses catalanes.

H O M E N A T G E S

TERRASSA, 30 DE SETEMBRE DE 2014

INSTITUT INDUSTRIAL DE TERRASSA

L'Institut Industrial de Terrassa sempre ha treballat a favor dels interessos econòmics de la classe empresarial terrassenca. Els diferents esdeveniments socials, polítics i econòmics que ha viscut la Terrassa contemporània n'han marcat la pauta. Des de la seva primera participació en defensa del proteccionisme econòmic, poc després de ser creat, fins a la col·laboració amb l'empresariat que es volia acollir als plans de reestructuració cent anys més tard, la història de l'Institut Industrial de Terrassa és també la història de la ciutat i del país.

L'Institut Industrial ha impulsat el desenvolupament econòmic de Terrassa des de la seva fundació l'any 1873, i els membres de les seves juntes han estat presents en totes les iniciatives, institucions i entitats importants de la ciutat al llarg dels anys.

A partir de la liberalització del règim franquista, homes de tarannà liberal impulsaren iniciatives que havien de permetre a la indústria tèxtil terrassenca aprofitar les oportunitats que podia donar el Mercat Comú. La crisi mundial, però, va obligar la classe empresarial a adaptar-se a la nova conjuntura i la patronal terrassenca va respondre a les noves necessitats dels seus associats amb la creació d'una entitat que ja no només representaria el sector tèxtil, com havia fet l'Institut Industrial de Terrassa; a partir del 1978, tots els sectors productius serien representats per la mateixa corporació: la Cecot.

Edita: Ajuntament de Terrassa

Producció i maquetació: Servei de Comunicació

Textos: Informació extreta del text *L'Institut Industrial: més de cent anys d'associacionisme empresarial (1873-1978)*, de Xavier Marcet i Gisbert i Lourdes Plans i Campderrós, publicat al llibre *Cecot, vint-i-cinc anys innovant*, (2004).

Foto de portada: L'antic Magatzem Freixa, seu de l'Institut Industrial de Terrassa i actual seu de la Cecot (1955). Carles Duran (Institut Industrial de Terrassa, fons "Institut Industrial de Terrassa")

Dipòsit Legal: B. 21616-2014